

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Διεύθυνση Αλιευτικών Εφαρμογών &
Εισροών Αλιευτικής Παραγωγής

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΡΧΑΡΙΩΝ

Δεκέμβριος 2013

Σειρά ενημερωτικών φυλλαδίων

Τίτλος

Οδηγός αναγνώρισης καρχαριών

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Γενική Διεύθυνση Αλιείας

Διεύθυνση Αλιευτικών Εφαρμογών & Εισροών Αλιευτικής Παραγωγής

Λ. Συγγρού 150, 176 71 ΚΑΛΛΙΘΕΑ

Τηλ: 210-9287131

Fax: 210-9287130

e-mail: syg004@minagric.gr

syg084@minagric.gr

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΡΧΑΡΙΩΝ

Το παρόν φυλλάδιο αποτελεί μέρος της σειράς “Οδηγός αναγνώρισης” με σκοπό να είναι ένας συνοπτικός και εύχρηστος οδηγός αναγνώρισης των **καρχαριών** που συναντώνται στα νερά της Μεσογείου.

Η Διεύθυνση Αλιευτικών Εφαρμογών & Εισροών Αλιευτικής Παραγωγής της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας με την παρούσα έκδοση συνοψίζει κριτήρια αναγνώρισης των καρχαριών της Μεσογείου. Τα είδη αυτά εμπίπτουν σε περιορισμούς ή απαγορεύσεις όσον αφορά την αλιεία, την εκφόρτωση και την εμπορία, σύμφωνα με Διεθνείς Συμβάσεις (Σύμβαση Βαρκελώνης, Σύσταση GFCM/36/2012/3 της GFCM -Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο) και τις διατάξεις της Ενωσιακής νομοθεσίας.

3

Το περιεχόμενο του φυλλαδίου χωρίζεται σε δύο μέρη:

- **Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει καρχαρίες** για τους οποίους απαγορεύεται η αλιεία, η εκφόρτωση και η εμπορία. Σε περίπτωση δε, που συλληφθούν τέτοια είδη, πρέπει κατά το δυνατόν να απελευθερωθούν ζώντα και αβλαβή. Οι σχετικές πληροφορίες αλίευσης, ωστόσο, καταγράφονται στο ημερολόγιο αλιείας σκάφους.
- **Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει καρχαρίες** για τους οποίους επιτρέπεται η αλιεία, η εκφόρτωση και η εμπορία με υποχρεωτική καταγραφή στο ημερολόγιο αλιείας σκάφους.

Συνεπώς, η σωστή αναγνώριση και η καταγραφή των καρχαριών που συλλαμβάνονται, είναι απαραίτητες για την ορθή καταχώριση, και περαιτέρω διαχείριση* των πληροφοριών, προκειμένου να υποστηριχθεί η οικολογική ισορροπία και η βιοποικιλότητα στο θαλάσσιο περιβάλλον, και να τηρηθούν οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.

* Σύμφωνα με τη GFCM, όλοι οι καρχαρίες που διατίθενται προς πώληση πρέπει να είναι αναγνωρίσιμοι.

Η φιλοδοξία του παρόντος βοηθήματος είναι, επομένως, να συμβάλλει στην αναγνώριση των καρχαριών της Μεσογείου για τους πιο πάνω σκοπούς προκειμένου να διευκολυνθούν οι αλιείς και οι έμμεσα εμπλεκόμενοι με την αλιεία (Υπηρεσίες Αλιείας, Λιμενικές Αρχές, έμποροι) στο έργο τους. Δεν πρέπει να εκληφθεί ως αυστηρός επιστημονικός οδηγός, αλλά προσφέρεται ως ένα χρήσιμο εργαλείο για ταχεία αναγνώριση.

Τα κριτήρια αναγνώρισης που χρησιμοποιούνται είναι κυρίως το ολικό μήκος, το βάρος, το μέγεθος και η μορφολογία πτερυγίων, χρωματικά πρότυπα και η παρουσία ή απουσία σκούρων ζωνών σε καθορισμένες περιοχές.

Χρησιμοποιήθηκε ο σχετικός οδηγός του FAO :

FAO Species Identification Guide for fishery purposes. Field Identification Guide of the living marine resources of the Eastern and Central Mediterranean, pp 556. Rome 2012.

και η ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Fishbase

www.fishbase.org

4

Σημείωση: Οι παρουσιαζόμενες εικόνες των ψαριών **δεν** είναι με την ίδια κλίμακα.

Αθήνα, Δεκέμβριος 2013

Πρώτο Μέρος

Είδη καρχαριών που:

- Απαγορεύεται η αλιεία, εκφόρτωση, μεταφόρτωση και πώληση
- Επιβάλλεται η απελευθέρωση των αλιευθέντων
- Υποχρεώνεται η καταχώρηση στο ημερολόγιο αλιείας

<i>Carcharodon carcharias</i>	WSH	Μεγάλος Λευκός Καρχαρίας
<i>Cetorhinus maximus</i>	BSK	Σαπουνάς
<i>Squatina spp.</i>	ASK	Ρίνες
<i>Lamna nasus</i>	POR	Λάμια
<i>Sphyrna spp.</i>	SPN	Ζύγαινες
<i>Carcharias taurus</i>	CCT	Ταυροκαρχαρίας
<i>Odontaspis ferox</i>	L00	Αγριοκαρχαρίας
<i>Oxynotus centrina</i>	OXY	Οξύνωτος

5

Σημείωση: Τα κοινά ονόματα δεν αποτελούν επίσημες εμπορικές ονομασίες, αλλά ενδεικτικά ονόματα για την αναφορά στο παρόν φυλλάδιο.

WSH

Carcharodon carcharias

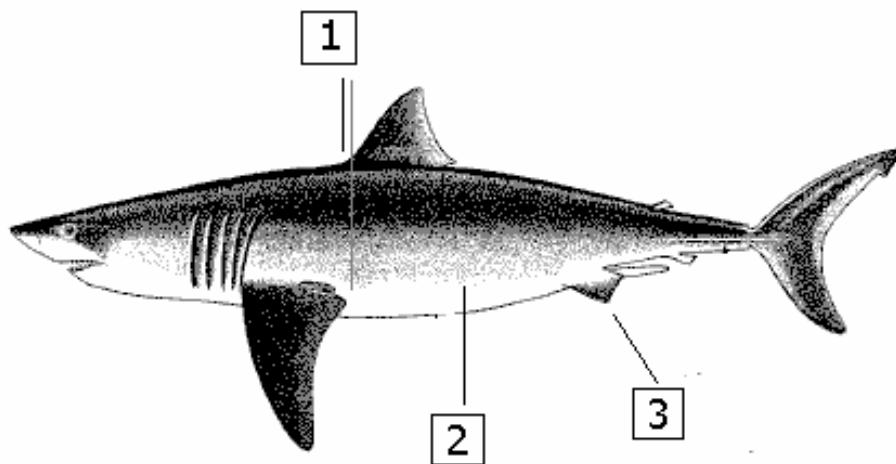
Μεγάλος Λευκός Καρχαρίας

Βιομετρία

Ο σπουδαιότερος και πιο διάσημος θηρευτής του πλανήτη με μέγιστο μήκος 5,5 μέτρα.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το πρώτο ραχιαίο πτερύγιο εκφύεται μέσα στα όρια έκφυσης του θωρακικού.
2. Είναι γκριζόμαυρος, με μαύρη ράχη και πιο ανοιχτά χρώματα στα πλάγια, και άσπρος στην κοιλιά.
3. Υπάρχει μαύρο σημάδι στην κορυφή του δεύτερου θωρακικού πτερυγίου.

Σαπουνάς

BSK

Βιομετρία

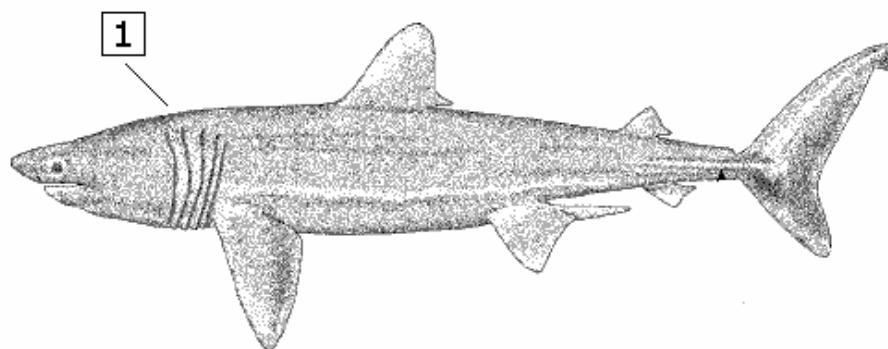
Ο δεύτερος μεγαλύτερος καρχαρίας του πλανήτη σε βιομετρικά μεγέθη, με μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 9 μέτρα και βάρος 4 τόνους. Είδος όχι τόσο σπάνιο. Αλιεύονται άτομα με μήκος περίπου 7 μέτρα.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το βασικότερο κριτήριο που είναι απόλυτα χαρακτηριστικό του είδους, εκτός του μεγάλου μεγέθους, είναι ότι πρακτικά οι βραγχιακές σχισμές καλύπτουν όλο το κρανίο.

Cetorhinus maximus

7

ASK

Squatina spp.

Ρίνες

Βιομετρία

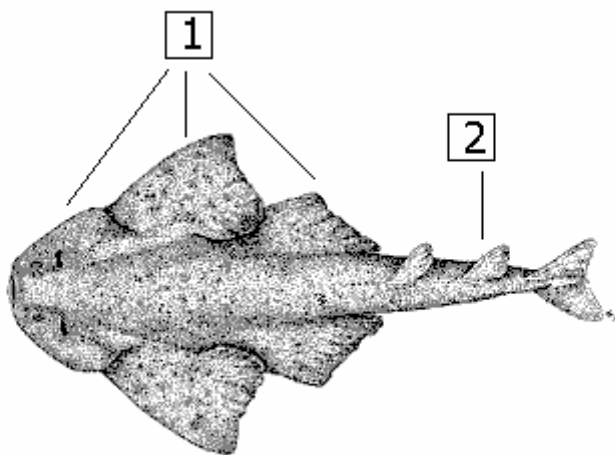
Χαρακτηριστικοί καρχαρίες με ιδιαίτερο σώμα.

Περιλαμβάνονται 3 είδη:

- *Squatina squatina* (AGN)
- *Squatina aculeata* (SUA)
- *Squatina oculata* (SUT)

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Πλατύ κεφάλι με ιδιαίτερος μεγάλα θωρακικά και κοιλιακά πτερύγια, ενώ δεν υπάρχει εδρικό πτερύγιο.
2. Τα δύο ραχιαία πτερύγια είναι πολύ μικρότερα.

8

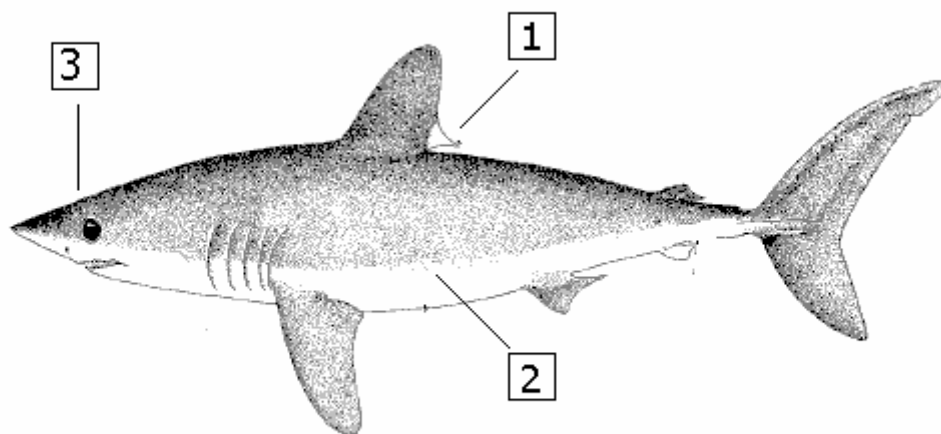
Λάμια

Βιομετρία

Στενά συγγενικό είδος με το *Isurus oxyrinchus* (σελ. 26). Μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 370 εκατοστά και μέγιστο δημοσιευμένο βάρος 230 κιλά. Περιστασιακά αλιεύονται άτομα με μήκος περίπου 250 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το βασικό κριτήριο είναι ότι στο πρώτο ραχιαίο πτερύγιο υπάρχει μία απόφυση λευκού χρώματος με στρογγυλοποιημένο άκρο.
2. Το χρώμα του είναι ραχιαία σκούρο γκρι και κοιλιακά άσπρο.
3. Μεγάλα μαύρα μάτια και οξύληκτο ρύγχος.

POR

Lamna nasus

9

SPN

Sphyrna spp.

Ζύγαινες

Βιομετρία

Οι ζύγαινες είναι καρχαρίες εύκολα διακριτοί λόγω του ιδιαίτερου σχήματος του κρανίου τους. Η κοιλιακή όψη είναι χαρακτηριστική.

Περιλαμβάνονται 3 είδη:

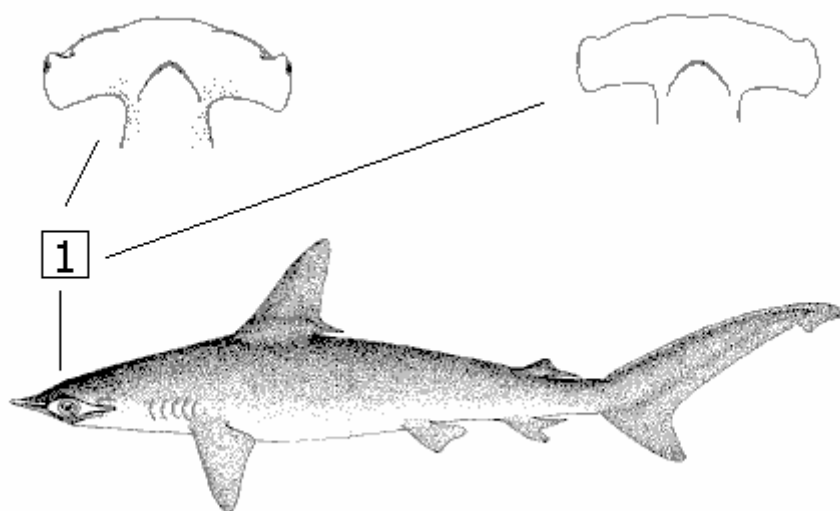
- *Sphyrna lewini* (SPL), Κτενοζύγαινα
- *Sphyrna mokarran* (SPK), Μεγαλοζύγαινα
- *Sphyrna zygaena* (SPZ), Ζύγαινα

Δίνεται η εικόνα ενός από τα τρία είδη για τα οποία υπάρχουν υποχρεώσεις.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Χαρακτηριστικό σχήμα κρανίου.

10

Ταυροκαρχαρίας

CCT

Βιομετρία

Έχει μήκος που φθάνει έως 320 εκατοστά, με μέγιστο δημοσιευμένο βάρος τα 160 κιλά.

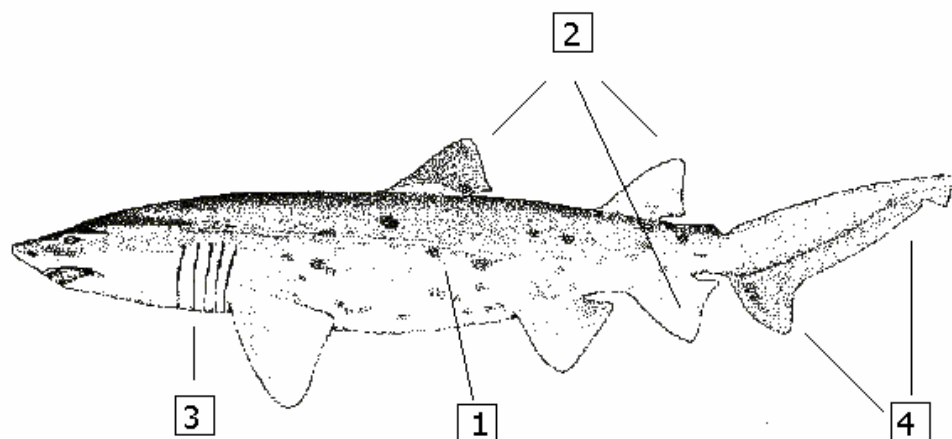
Σχετικά σπάνιο στη Μεσόγειο. Όταν αλιεύονται άτομα έχουν μήκος περίπου 2,5 μέτρα.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Σκούρα σημάδια στο σώμα που “ξεθωριάζουν” όσο πιο ώριμο είναι το άτομο.
2. Το 1^ο και 2^ο ραχιαίο καθώς και το εδρικό πτερύγιο είναι ισομεγέθη και ίδιου πλάτους στη βάση τους.
3. Οι βραγχιακές σχισμές είναι όλες μπροστά από το θωρακικό πτερύγιο.
4. Οι δύο λοβοί του ουραίου πτερυγίου διαφέρουν σημαντικά.

Carcharias taurus

11

LOO

Odontaspis ferox

Αγριοκαρχαρίας

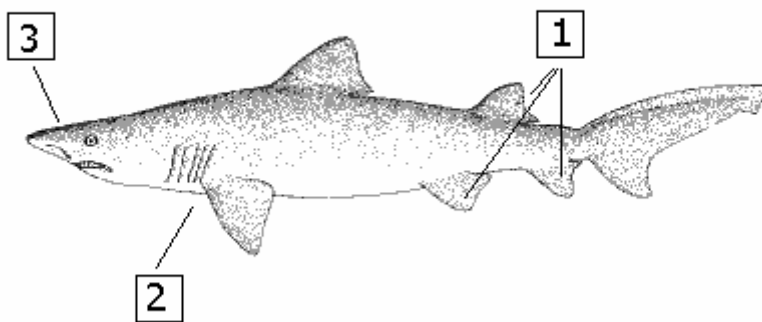
Βιομετρία

Είδος αρκετά σπάνιο στη Μεσόγειο

Μέγιστο μήκος 450 εκατοστά και μέγιστο βάρος 300 κιλά. Περιστασιακά αλιεύονται άτομα με μήκος 200 με 300 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το δεύτερο ραχιαίο πτερύγιο είναι ίδιου μεγέθους με τα δύο εδρικά πτερύγια.
2. Οι βραγχιακές σχισμές είναι εμφανώς μπροστά από τα θωρακικά πτερύγια.
3. Μικρό μυτερό ρύγχος, ενδεχομένως κόκκινα σημάδια στις πλευρές, μικρά μάτια.

Οξύνωτος

Βιομετρία

Ένας μικρός καρχαρίας με μέγιστο μήκος 150 εκατοστά.

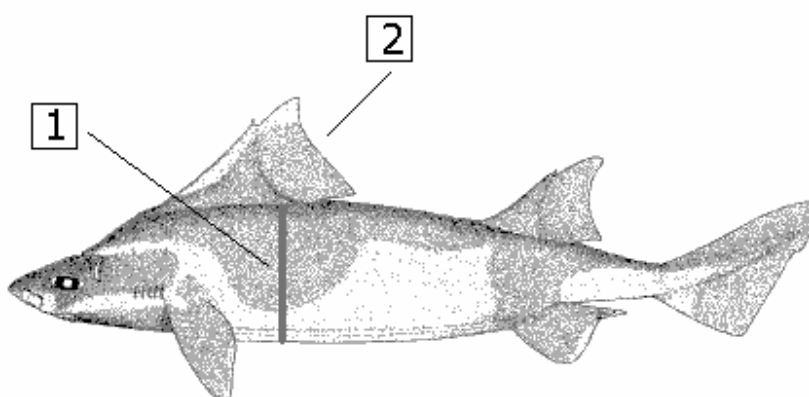
Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το σώμα του είναι ασυνήθιστο για καρχαρίες λόγω μεγάλου ύψους. Το χρώμα είναι συνήθως γκρι ή καφέ-γκρι.
2. Το ραχιαίο πτερύγιο μοιάζει με πανί πλοίου.

OXY

Oxynocheilus centrina

13

14

Κενή σελίδα

Δεύτερο Μέρος

Είδη καρχαριών που:

- Επιτρέπεται η αλιεία, εκφόρτωση και εμπορία
- Επιβάλλεται η καταχώρηση στο ημερολόγιο αλιείας

<i>Alopias vulpinus</i>	ALV	Αλεπόσκυλος
<i>Prionace glauca</i>	BSH	Γλαυκός
<i>Squalus acanthias</i>	DGS	Κεντρόνι
<i>Mustelus asterias</i>	SDS	Αστρογαλέος
<i>Mustelus mustelus</i>	SMD	Γκριζογαλέος
<i>Mustelus punctulatus</i>	MPT	Στικτογαλέος
<i>Galeorhinus galeus</i>	GAG	Σκυλογαλέος (*)
<i>Carcharhinus plumbeus</i>	CCP	Καρχαρίνος τεφρός
<i>Heptranchias perlo</i>	HXT	Επτακαρχαρίας
<i>Centrophorus granulosus</i>	GUP	Κοκκοκεντροφόρος
<i>Isurus oxyrinchus</i>	SMA	Ρυγχοκαρχαρίας

15

(*) Η αλιεία του σκυλογαλέου (*Galeorhinus galeus*) είναι ρυθμιζόμενη και όχι απαγορευμένη. Όμως, άτομα του είδους που συλλαμβάνονται με στατικά δίχτυα βυθού, παραγάδια και παγίδες τόνου πρέπει να απελευθερώνονται, κατά το δυνατόν ζωντανά (Σύσταση GFCM).

ALV

Alopias vulpinus

Αλεπόσκυλος

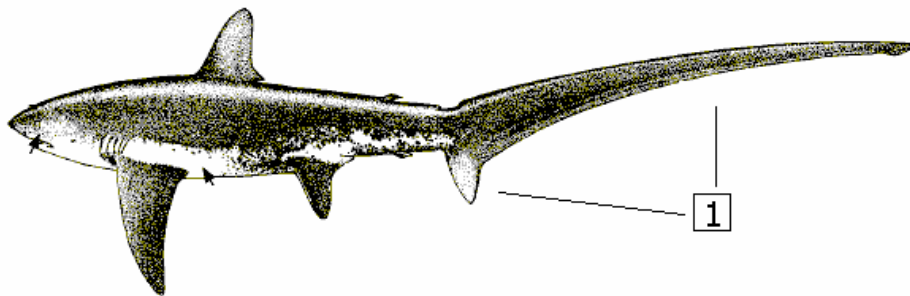
Βιομετρία

Μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 750 εκατοστά και μέγιστο βάρος 350 κιλά. Περιστασιακά αλιεύονται άτομα με μήκος από 150 έως 450 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το κυριότερο γνώρισμα είναι ότι ο ραχιαίος λοβός του ουραίου πτερυγίου είναι μακρύτερος σε σχέση με τον κοιλιακό λοβό αλλά είναι και μεγαλύτερος από το μήκος του σώματος.

16

Γλαυκός

BSH

Βιομετρία

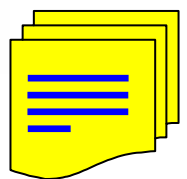
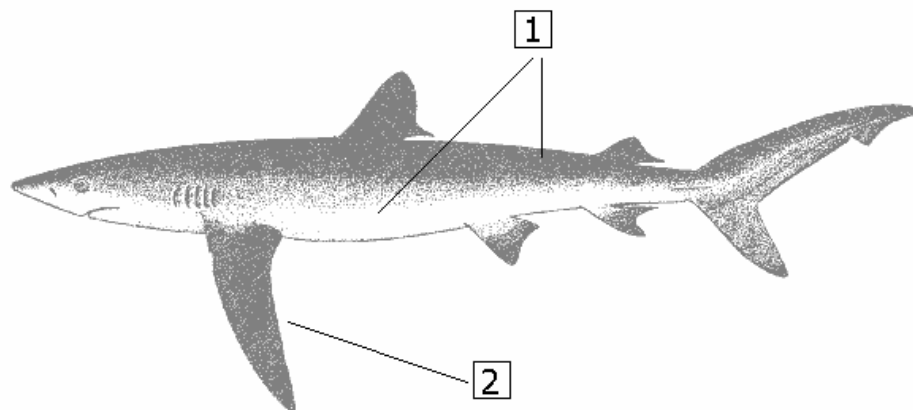
Μέγιστο μήκος 450 εκατοστά. Συνήθως τα άτομα που αλιεύονται έχουν μήκος από 200 έως 250 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Χαρακτηριστικό το μπλε χρώμα του σώματος, σκούρο μπλε ραχιαία και γαλάζιο στα πλευρά, ενώ κοιλιακά είναι άσπρος.
2. Εξαιρετικά μακρύ το θωρακικό πτερύγιο σε σχέση με το σώμα.

Prionace glauca

17

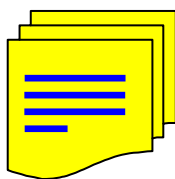
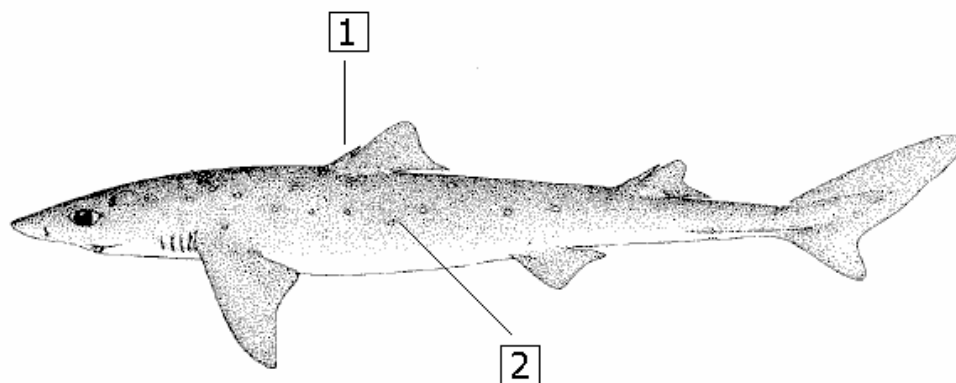
Κεντρόνι

Βιομετρία

Μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 160 εκατοστά και μέγιστο βάρος 9 κιλά. Περιστασιακά αλιεύονται άτομα με μήκος από 50 έως 60 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Στο πρώτο ραχιαίο πτερύγιο υπάρχει αγκάθι (εκτεθειμένη άκανθα).
2. Στη ράχη και στις πλευρές υπάρχουν ακανόνιστα άσπρα σημάδια.

Αστρογαλέος

SDS

Βιομετρία

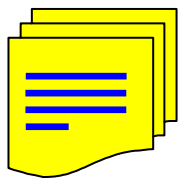
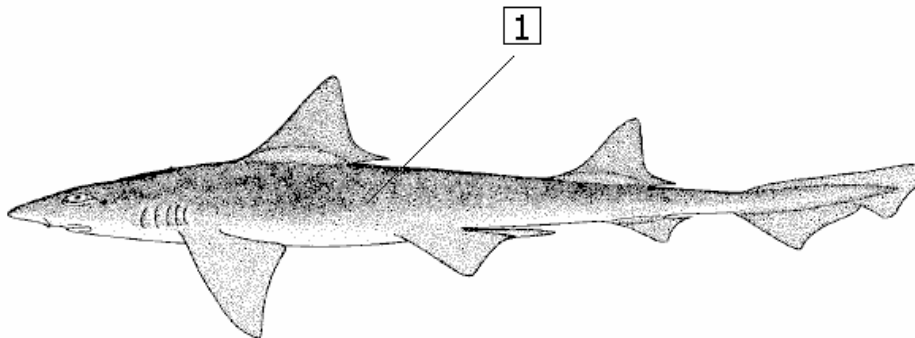
Μέγιστο μήκος 140 εκατοστά, μέγιστο βάρος 5 κιλά. Τα άτομα που αλιεύονται συνήθως έχουν μήκος από 60 έως 80 εκατοστά. Τα νεαρά άτομα μετά τη γέννηση έχουν μήκος περίπου 30 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Άσπρα σημάδια στα πλευρά.

Mustelus asterias

19

SMD

Mustelus mustelus

Γκριζογαλέος

Βιομετρία

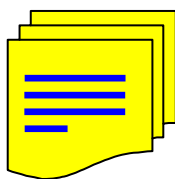
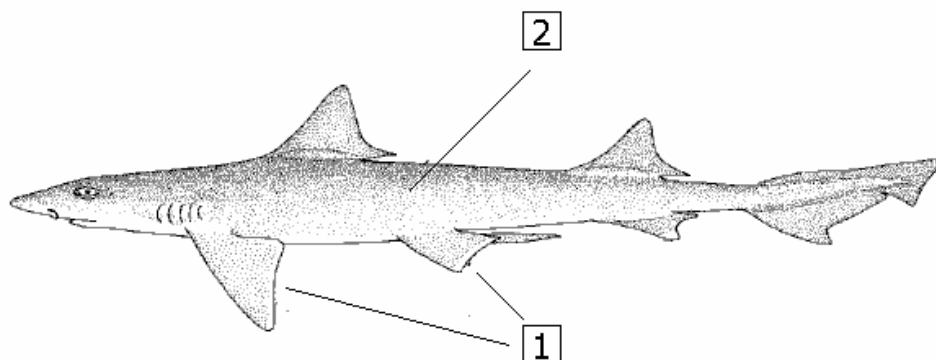
Μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 200 εκατοστά.
Συνήθως αλιεύονται άτομα με μήκος 100 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

Σε σχέση με τους άλλους γαλέους

1. Στα πτερύγια συνήθως υπάρχει λευκό περίγραμμα.
2. Το χρώμα του σώματος είναι ομοιόμορφο, με λίγα σκούρα σημάδια.

20

Στικτογαλέος

MPT

Βιομετρία

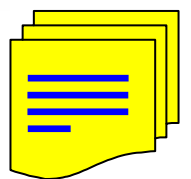
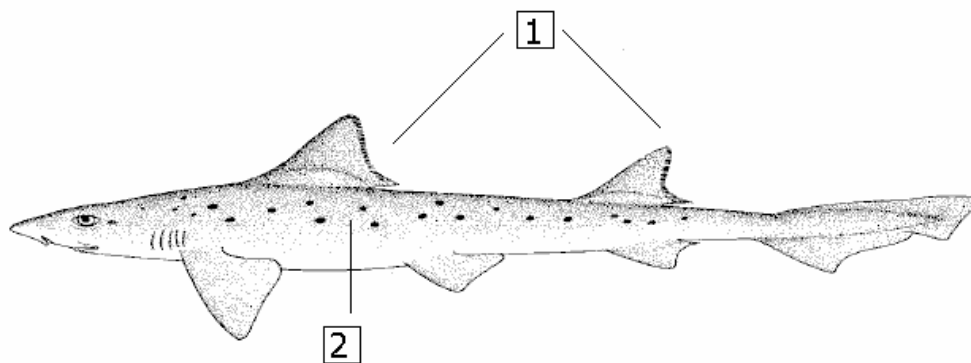
Μέγιστο μήκος 200 εκατοστά, συνήθως αλιεύονται άτομα με μήκος 120 εκατοστά. Σπάνιο στην Ανατολική Μεσόγειο.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Μαύρο περίγραμμα στα ραχιαία πτερύγια.
2. Μαύρα στίγματα στα πλευρά.

Mustelus punctulatus

21

GAG

Galeorhinus galeus

Σκυλογαλέος

(βλ. επισήμανση σελ. 15)

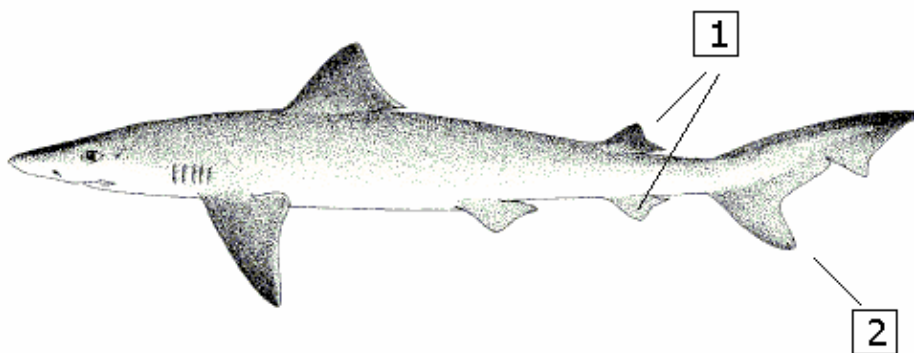
Βιομετρία

Είδος σπάνιο στη Μεσόγειο.

Μέγιστο μήκος 200 εκατοστά και βάρος 45 κιλά.
Περιστασιακά αλιεύονται άτομα με μήκος από 80
έως 100 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το δεύτερο ραχιαίο είναι ίσου μεγέθους με το
εδρικό.
2. Ο κατώτερος λοβός του ουραίου πτερυγίου
είναι σχετικά μακρύς.

Καρχαρίνος τεφρός

CCP

Βιομετρία

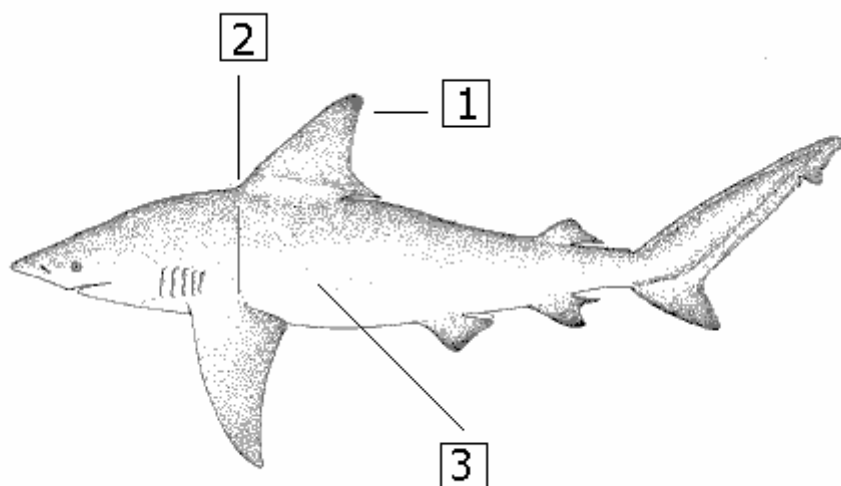
Σπάνιο είδος στη Μεσόγειο. Μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 250 εκατοστά και μέγιστο δημοσιευμένο βάρος 120 κιλά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το πρώτο ραχιαίο πτερύγιο είναι σχετικά μεγάλο με ημιδρεπανοειδές σχήμα.
2. Το πρώτο ραχιαίο πτερύγιο εκφύεται στο κέντρο της βάσης έκφυσης του θωρακικού.
3. Ο χρωματισμός είναι γκριζο – ασημένιος ραχιαία και άσπρος κοιλιακά.

Carcharinus plumbeus

23

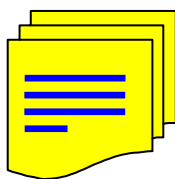
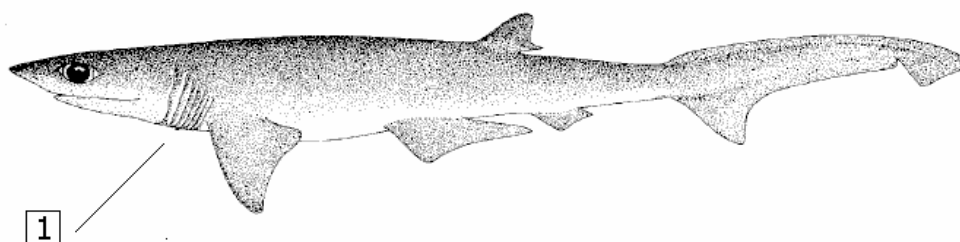
Επτακαρχαρίας

Βιομετρία

Σπάνιος καρχαρίας στη Μεσόγειο, μικρόσωμος, με μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 140 εκατοστά. Περιστασιακά αλιεύονται άτομα με μήκος από 80 έως 120 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Κυριότερο κριτήριο αναγνώρισης είναι ότι αποτελεί το μοναδικό είδος της Μεσογείου που διαθέτει επτά (αντί για πέντε ή έξι) βραγχιακές σχισμές.

Κοκκοκεντροφόρος

GUP

Βιομετρία

Όχι και τόσο σπάνιο, σε μερικές περιοχές της Μεσογείου είναι κοινό.

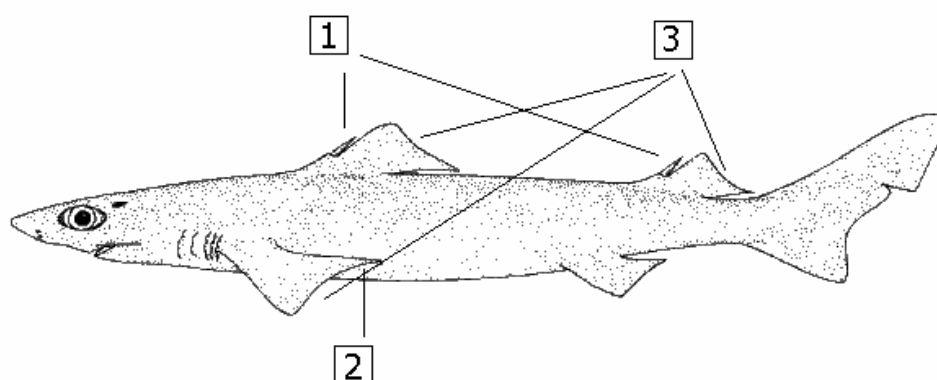
Μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 150 εκατοστά.
Συνήθως αλιεύονται άτομα με μήκος από 60 έως 80 εκατοστά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Έχει εκτεθειμένες άκανθες και στα δύο ραχιαία πτερύγια.
2. Η άκρη του θωρακικού πτερυγίου είναι αισθητά μυτερή.
3. Οι άκρες των ραχιαίων και θωρακικών πτερυγίων είναι πιο σκουρόχρωμες από τα πτερύγια.

Centrophorus granulosus

25

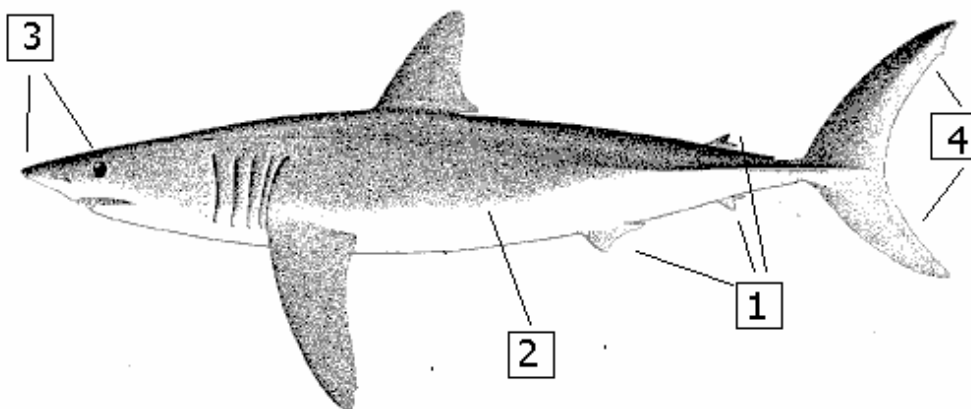
Ρυγχοκαρχαρίας

Βιομετρία

Ένας καρχαρίας με μέγιστο δημοσιευμένο μήκος 400 εκατοστά και μέγιστο δημοσιευμένο βάρος 500 κιλά. Άτομα με μήκος περίπου 270 εκατοστά αλιεύονται περιστασιακά.

Κριτήρια αναγνώρισης

1. Το δεύτερο ραχιαίο και τα εδρικά πτερύγια μόλις που διακρίνονται.
2. Το πάνω μέρος του σώματος έχει χρώμα σκούρο μπλε, ενώ το κάτω είναι άσπρο.
3. Μεγάλα σχετικά μαύρα μάτια και μυτερό ρύγχος.
4. Οι δύο λοβοί του ουραίου πτερυγίου είναι σαν μισοφέγγαρο, ο χαμηλότερος είναι ελαφρά μικρότερος του ανώτερου.

* * * * *